

Riksdagens protokoll

2011/12:28

Onsdagen den 9 november

Kl. 09.00 – 10.44

16.00 – 16.06

Protokoll
2011/12:28

1 § Val av ställföreträdande justitieombudsman

Följande skrivelse hade inkommit:

Till riksdagen

Den tid för vilken Hans Ragnemalm är vald att vara ställföreträdande justitieombudsman löper ut den 15 november 2011.

Konstitutionsutskottet har berett frågan om val av ställföreträdande justitieombudsman.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för två år från den 15 november 2011 till ställföreträdande justitieombudsman omväljer Hans Ragnemalm.

Stockholm den 27 oktober 2011

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit omval av ställföreträdande justitieombudsmannen Hans Ragnemalm från den 15 november 2011.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed för två år från den 15 november 2011 till

ställföreträdande justitieombudsman

Hans Ragnemalm

2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM22 Färdskrivare *KOM(2011)451* och *KOM(2011)454* till trafikutskottet

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2011/12:10 till justitieutskottet

Motion
2011/12:T1 till trafikutskottet

EU-dokument
KOM(2011)651 och KOM(2011)652 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 januari 2012.*
KOM(2011)654 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 3 januari 2012.*
KOM(2011)657 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 januari 2012.*
KOM(2011)683 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 januari 2012.*

*Överlämnande
från Sverige
enligt en nordisk
arresteringsorder*

4 § Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU5
Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder (prop. 2010/11:158).

Anf. 1 MATTIAS JONSSON (S):

Fru talman! Jag tänkte säga några ord om en nordisk arresteringsorder. Vi har här ett betänkande om en förändring.

Vi har sedan 1959 haft en lagstiftning som varit kopplad till Norden med de andra länderna. Det är Norge, Danmark, Finland och Island. Det är en lagstiftning om utlämning för brott. Den föreslås i propositionen att ersättas av någonting som kallas för nordisk arresteringsorder.

Den nordiska ordningen för utlämning har funnits sedan slutet av 50-talet. Jag skulle vilja påstå att den har varit väl fungerande. Sverige står nu inför att genomföra en ny nordisk konvention om överlämnande. Det finns fördelar med detta, exempelvis ett närmande till den europeiska arresteringsordern och den enhetlighet som det kommer att föra med sig.

Det finns en tradition i Norden sedan lång tid tillbaka som visar att det finns en stor samsyn om viktiga rättsliga områden. Det har bland annat inneburit att den nuvarande ordningen fungerat väl i nära nog 60 år.

År 2002 under den socialdemokratiska regeringen beslutades på ett justitieministermöte att de nordiska utlämningslagarna skulle revideras mot bakgrund av den europeiska arresteringsorder som kom. Syftet var att förenkla och effektivisera utlämningsförfarandet mellan de nordiska

staterna med full respekt för grundläggande rättsprinciper och i överensstämmelse med respektive lands internationella förpliktelser.

Den konvention som togs fram antogs på justitieministermötet år 2005. Konventionen leder till förbättrat samarbete och en utvidgning av skyldigheten till att överlämna en eftersökt person till skillnad från läget i dag med fri prövningsrätt. Konventionen bygger i stället på ett ömsesidigt erkännande av nordiska domar och beslut. Det innebär en principiell skyldighet att lämna över den eftersökte.

Den nordiska arresteringsordern om överlämnande från Sverige ska omfatta lagföring och straffverkställighet. För överlämning krävs att en frihetsberövande påföljd är föreskriven för gärningen eller alternativt har dömts ut i nordisk stat som har utfärdat arresteringsordern.

Det finns inga reservationer till propositionen. Det är ändå viktigt att försöka förklara lite grann av innehållet och vikten av en effektiv arresteringsorder anpassad till dagens förhållanden i Norden. Vi ser i allt större grad organiserad brottslighet och grövre brottslighet som ofta tenderar att röra sig och operera i olika länder.

Här bör lagstiftningen vara anpassad för att effektivt bekämpa brottsligheten. Den nordiska arresteringsordern är ett verktyg i den riktningen. Det känns naturligt att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet som ligger på bordet.

Anf. 2 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Detta är en proposition som alla är överens om. Det finns inga reservationer, och det är glädjande.

Bakgrunden är som vi har hört att vi i Norden har en lång rättstradition där vi har hjälpt varandra rättsligt. Vi har också under lång tid haft en målsättning att harmonisera våra straffrättsliga lagstiftningar.

Med dagens beslut godkänner Sverige en ny konvention. Det är en konvention om att vi ska överlämna personer mellan de nordiska staterna. Det är personer som har begått brott i den ena staten men befinner sig i den andra. Vi antar också en ny lag om överlämnande från Sverige enligt nordisk arresteringsorder.

Man kan ställa sig frågan varför det behövs när det redan finns ett regelverk. Vi har dessutom den europeiska arresteringsordern där samtliga nordiska länder finns med, eftersom Island och Norge har anslutningsavtal till detta.

Bakgrunden är att vi vill ha ett tätare samarbete. Vi litar på varandra. Vi behöver inte pröva en norsk dom om vi ska utlämna en svensk medborgare till Norge, eller för den delen till Finland, Danmark eller Island.

Vi går från ett system där varje land hade en fri prövningsrätt om man skulle utlämna en person till det andra landet till att vi nu har ett ömsesidigt erkännande. Vi litar på att de andra nordiska länderna har gjort rätt, och då kan vi också lämna ut personen från Sverige.

Det finns dock vissa avslagsgrunder som är viktiga att komma ihåg. Det kan till exempel vara så att personen i fråga har dömts för precis samma sak i Sverige. Då ska den inte utlämnas för att avtjäna straff för samma sak i ett annat land. Det är en av de avslagsgrunder som nästan alltid finns med i internationella konventioner.

Prot. 2011/12:28
9 november

*Överlämnande
från Sverige
enligt en nordisk
arresteringsorder*

Det finns också andra saker som kanske inte blir aktuellt men ändå är viktigt att ha med. Det är till exempel om gärningen är begången av en person under 15 år, som alltså inte är straffmyndig i Sverige. Då ska personen inte heller kunna straffas för gärningen i ett annat land. Det kan också vara en åtalsunderlåtelse i Sverige. Då har man redan prövat samma fråga i Sverige, och då ska personen inte kunna lämnas ut.

Det finns ytterligare några avslagsgrunder. Men principen är att om man har begått ett brott och ett annat nordiskt land vill att Sverige ska överlämna personen i fråga till det andra nordiska landet ska vi göra det. Tidigare har vi haft ett system där det varit Högsta domstolen som beslutat i nordiska utlämningsärenden. Detta har Högsta domstolen bett om att få slippa, fastän det kanske är lite att ta i. Därför förändras det nu så att det i stället är tingsrätt som beslutar. Det är till och med så att om den som ska överlämnas samtycker till det kan åklagare själv fatta beslut i frågan. Det blir en mycket enklare och smidigare process.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till propositionen.

Anf. 3 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Vi debatterar som tidigare nämnts proposition 2010/11:158 *Överlämnande från Sverige enligt nordisk arresteringsorder*. I propositionen föreslås att Sverige ska godkänna en ny konvention om överlämnande av personer mellan de nordiska staterna på grund av brott. Med detta följer en rad ändringar av svensk lagstiftning. Den kanske största förändringen är att vi inför en ny lag om överlämnande från Sverige enligt nordisk arresteringsorder.

Den gemensamma rättstraditionen mellan de nordiska länderna är stark och har varit det över tid. Det är viktigt att den gemenskapen inte bara stannar vid rättstraditionen utan också utsträcker sig till att underlätta för att upprätthålla en smidighet i själva rättstillämpningen även då brottslingar eller misstänkta väljer att korsa våra nationsgränser.

Som vi alla vet är kriminalitet i grunden inte ett nationellt problem. Som vi också vet finns det ingenting som säger att en person som begår ett brott i Sverige nödvändigtvis väljer att vistas i Sverige och befinna sig här den dag brottet uppdagas.

Det är, menar jag, för den effektiva brottsbekämpningens del av yttersta vikt att det går enkelt och smidigt att vid behov få en misstänkt brottsling överlämnad för lagföring såväl som att få en redan dömd brottsling överlämnad för straffverkställighet till det land där domen har meddelats. Det ska aldrig löna sig att hålla sig undan lagföring genom att bege sig över till något av våra grannländer. Man kan inte heller hävda att denna möjlighet står vidöppen i dag, med den befintliga lagstiftningen. Men det finns här en förbättringspotential som propositionen tar sikte på.

I och med den nya konventionen blir förhoppningsvis tidsutdräkten mindre från det att en begäran om överlämnande från en annan nordisk stat inkommer till dess att överlämnandet de facto sker. Så blir det också motsatsvis i de fall Sverige är den stat som begär överlämnandet. Detta är gynnsamt ur alla perspektiv, inte minst ur rättssäkerhetsperspektivet, eftersom handläggningstiderna med denna nya ordning garanterat kommer att förkortas.

Den nu gällande lagen på området bygger på en fri prövningsrätt för domstolen i det överlämnande landet, vilket innebär att domstolen i det överlämnande landet gör en egen materiell prövning av huruvida personen i fråga får utlämnas. Denna prövning saknar i dag relevans i och med gemenskapen i våra rättstraditioner. Den skapar egentligen bara onödiga tidsfördröjningar.

Den nu aktuella konventionen bygger i stället på principen om ömsesidigt erkännande. Det innebär i detta fall att den utfärdande statens dom eller beslut erkänns direkt av den överlämnande staten. På det här sättet hoppar man över ett led i prövningen som i dag saknar funktion. På så sätt sparar man också tid. Den enda möjligheten för den överlämnande staten att vägra en utlämning är på de formella grunder som räknas upp i konventionen. En av dessa grunder är att den begångna gärningen eller den misstänkta gärningen måste vara föreskriven med en frihetsberövande påföljd alternativt att en sådan redan har dömts ut i de fall det är fråga om straffverkställighet.

Fru talman! Eftersom det är fråga om ett enigt utskott här vill jag inte uppta mer av kammarens tid utan bara yrka bifall till propositionen i dess helhet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

5 § Subsidiaritetsprövning av förslag till gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna

Föredrogs

justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU13

Subsidiaritetsprövning av förslag till gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna (KOM(2011)560).

Anf. 4 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Detta utlåtande gäller som bekant EU:s önskan att diktera villkor och beslut om ett lands gränskontroller. I betänkandet har vi i Sverigedemokraterna en reservation som jag yrkar bifall till.

Subsidiaritetsprövningen i detta fall består av tre delar. Den första delen handlar om att EU ska kunna upprätta en gränskontroll mot ett land som inte vill eller kan kontrollera sina egna gränser. För en gångs skull anser vi att detta är i enlighet med subsidiaritetsprincipen eftersom Sverige, som är med i Schengen, också kan bli lidande om ett annat land inte upprätthåller sina gränser. Därmed finns det en avsevärd fördel i att kunna upprätta en gränskontroll mot ett sådant land, och det är enligt vår mening sällan negativt att ha gränskontroller. Därmed accepterar vi denna del i prövningen.

Prot. 2011/12:28
9 november

*Överlämnande
från Sverige
enligt en nordisk
arresteringsorder*

*Subsidiaritetsprövning
av förslag till
gemensamma regler
för tillfälligt
återinförande av
gränskontroller vid
de inre gränserna*

De två andra delarna är vi däremot starkt emot. Det handlar om EU:s önskan om att dels sätta reglerna för när en gränskontroll får uppföras, dels även ha vetorätt om beslutet om att införa sådan kontroll. Vi anser att det ska vara varje lands rätt att självt fatta beslut om både när och hur sådan gränskontroll ska ske.

Att det byråkratiska och överstatliga EU har ett intresse av att ytterligare stärka sin makt över medlemsstaterna kommer inte som någon överraskning. Inför folkomröstningen om EU 1994 talade alla om ett mellanstatligt samarbete. Man sade att EU inte har några som helst ambitioner om något annat. Tanken på att EU – eller EG på den tiden – ska ha skatter eller att EU ska reglera kriminalpolitiken, arbetsrätten, miljöpolitiken eller alla andra områden var enligt EU-förespråkarna absolut inte på agendan. Nu sitter vi här, 17 år senare, med ett EU som numera har överstatlig makt på i princip alla politikområden.

Bristen på folklig förankring är närmast total. De få gånger Europas folk har blivit tillfrågade har man antingen ignorerat deras beslut, som i Holland och Frankrike 2005, eller sett till att de ”röstar rätt” som i Irland 2009 och 2010. Fast det vanliga är givetvis att inte fråga folket alls, vilket var den föredragna metoden från alliansregeringen år 2007 då den valde att föra över all makt till EU i och med EU:s grundlag – den som senare bekvämt döptes om till Lissabonfördraget. Detta gjorde man utan att fråga svenska folket om den största förändringen och den förmodligen största maktöverföringen till främmande makt någonsin. Detta gjordes trots att det fanns opinionsundersökningar som visade att runt sju av tio i Sverige ville se en folkomröstning i frågan.

EU:s väg har varit och är fortfarande att ignorera eller undvika att göra vad folket egentligen vill. Det är en odemokratisk koloss och ett federalistisk EU-statsbygge som drivs på av horder av byråkrater, allt medan Europas egna folk och deras vilja ignoreras.

Vi säger alltså nej till att EU ska diktera vår gränskontroll och att EU ska ha vetorätt över den. Våra motståndare kommer då att hävda att vi är emot samarbete eftersom vi är emot EU och dess överstatlighet. De hävdar att vi vill isolera oss, att vi inte vill handla med omvärlden eller att vi inte vill resa i världen. Det är de vanliga argumenten man hör. Men dessa så kallade argument eller påståenden är lika absurda som de låter.

För det första är EU:s överstatlighet, där EU kan köra över en nation, inte samarbete. Det är tvång. För det andra är EU inte den enda vägen för samarbete, handel, resor eller dylikt. Det finns flera exempel. Norge är ett. Samarbetar inte Norge med omvärlden? Handlar inte Norge med omvärlden? Reser inte norrmän ut i världen eller i Europa? Är Norge isolerat? Nej, det är det inte och jag tror inte heller att det är någon som påstår det – inte norrmännen själva i alla fall. Schweiz är ett annat exempel. Samarbetar inte Schweiz? Handlar inte Schweiz? Exporterar inte Schweiz? Reser inte schweizare? Är Schweiz isolerat? Nej, inte heller Schweiz är det.

Om EU är den enda vägen – var Sverige då isolerat innan vi gick med i EU 1995? Samarbetade inte vi med folk, hade vi ingen export och var det inga svenskar som reste utomlands? Det är det nog inte heller någon som påstår. Det finns givetvis en massa andra länder som inte heller är med i EU – de som ligger utanför Europa. De är i exakt samma situation som Sverige var i före 1995 och som Norge och Schweiz i dag är i.

Det är hög tid att inse att EU inte är lösningen på alla problem. Faktum är att EU är grunden till många av dem, vilket vi kan se inte minst i dag.

En politisk elit av EU-byråkrater vill nu ha vetorätt över Sveriges gränspolitik. För en gångs skull tycker en majoritet av riksdagens partier, åtminstone i en liten del, att EU har gått för långt. Utskottet vill se gemensamma EU-regler där EU ska bestämma när vi ska uppföra gränskontroll. I den andra delen, som gäller när beslutet om detta ska fattas, är utskottet överens. Vi sverigedemokrater vill inte se att EU ska diktera vare sig reglerna eller när beslutet om reglerna ska fattas. Det är bra att så många partier ändå har insett att en liten del av det som EU nu vill införa är dåligt, men det är tyvärr bara en droppe i havet. Jag hoppas att insikten om EU:s klåfingrighet når mycket längre än så och det så snabbt som möjligt.

Jag yrkar som sagt bifall till vår reservation.

Anf. 5 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation nr 2.

Det handlar om subsidiaritetsprövningen och förslag till ändring i EU-förordningen i syfte att införa gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna.

Vi vill från Vänsterpartiet ha ett motiverat yttrande där vi föreslår att kommissionens förslag innebär att beslutanderätten vad gäller ett tillfälligt återinförande av kontroller vid de inre gränserna flyttas över från medlemsstaterna till kommissionen.

Vänsterpartiet anser därför att förslaget leder till en ökad överstatlighet. Det är vår uppfattning att det är medlemsstaterna själva som bör bestämma när kontroller ska införas vid de inre gränserna.

Utskottsmajoriteten ger kommissionen en knäpp på näsan, och det är bra. Men utöver det tycker Vänsterpartiet att det här som helhet strider mot subsidiaritetsprincipen. Mot bakgrund av det anförda anser vi att kommissionens förslag till ändring av EU-parlamentets och rådets förordning om ändring av förordning i syfte att införa gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna vid exceptionella omständigheter i dess helhet strider mot subsidiaritetsprincipen.

Anf. 6 ANNA WALLÉN (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till justitieutskottets förslag till beslut när det gäller införande av gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre Schengengränserna.

Vi debatterar i dag en subsidiaritetsprövning av ett förslag från kommissionen som handlar om just gemensamma regler för återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna. Kortfattat vill kommissionen bland annat införa en granskningskommitté som ska godkänna medlemsländers önskan att tillfälligt återinföra inre gränskontroller om skäl finns. Exempel på sådana tillfällen kan vara större idrottsevenemang, politiska toppmöten eller hot mot landets säkerhet.

Prot. 2011/12:28
9 november

*Subsidiaritetsprövning
av förslag till
gemensamma regler
för tillfälligt
återinförande av
gränskontroller vid
de inre gränserna*

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför bättre kan uppnås på unionsnivå.

Innan justitieutskottet fattar beslut om huruvida olika förslag är förenliga med subsidiaritetsprincipen får utskottet ta del av regeringens bedömning i frågan. Vid första behandlingen i justitieutskottet av den här frågan som rör återinförande av inre gränskontroller valde regeringen att inte ta ställning. När vi krävde svar från regeringen var deras bedömning följande: Som det nu liggande förslaget från kommissionen är utformat är det inte uppenbart förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Alltså säger regeringen varken ja eller nej, utan man säger att förslaget inte är uppenbart förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet fick sedan en föredragning från en representant för kommissionen som redogjorde för förslaget. Den naturliga frågan som jag ställde till kommissionens representant var om medlemsländerna tidigare har missbrukat möjligheten att tillfälligt återinföra inre gränskontroller. Kommissionens svar på frågan var ett tveklöst nej, men det kanske kan komma att hända i framtiden. Enligt kommissionens representant har det sedan 2006 hänt vid 26 tillfällen att medlemsländerna har förstärkt sina inre gränskontroller, och enligt kommissionen har detta skett helt enligt reglerna.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att kommissionen vill frånta medlemsländerna beslutanderätten om tillfälligt återinförande av inre gränskontroller helt utan egentliga skäl. Det fungerar bra i dag, och det har inte missbrukats. Kommissionens förslag är därför helt onödigt och klåfingrigt.

Vi socialdemokrater anser att kommissionens förslag strider mot subsidiaritetsprincipen i den del som rör beslutanderätten om tillfälligt återinförande av inre gränskontroller. Vi är inte heller ensamma om den här ståndpunkten. Flera andra medlemsländers parlament är också kritiska till kommissionens förslag. Vi tycker att det är viktigt att det finns gemensamma regler när det gäller tillämpning av Schengensamarbetets kontroller av såväl yttre som inre gränser. Vi anser dock att medlemsländerna bättre kan bedöma om inre gränskontroller tillfälligt behöver återinföras.

I detta anförande instämde Mattias Jonsson (S).

Anf. 7 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Den fria rörligheten är en grundpelare i EU-samarbetet. Det handlar om fri rörlighet för kapital, varor och tjänster och också för människor. Vi ska ha rätten att åka mellan EU-länder utan att det finns gränskontroller vid de inre gränserna. Det är en grundläggande princip för EU som vi ska vara mycket försiktiga med. Det är inte minst viktigt för oss i Norden, och i synnerhet i Öresundsregionen, att gränspassagen fungerar för dem som passerar gränserna, vilket oftast sker två gånger per dag. Nu är det ca 20 000 människor som varje dag pendlar över gränsen vid Öresund för jobb eller studier. Man kan fundera på hur det skulle fungera om de överfulla Öresundstågen på morgonen skulle stoppas före Kastrup för att man skulle kontrollera identiteten på dem som åker med

tåget. Det är helt otänkbart att gå tillbaka till den kontroll som en gång fanns. Det skulle helt enkelt vara omöjligt med den ström av människor som åker över varje dag. Den fria rörligheten för människor inom EU är alltså något som både är principiellt viktigt och viktigt i vardagen för dem som pendlar till jobb eller studier.

Därför är det med oro som vi har sett vissa tendenser till att åter stänga gränserna växa fram i Europa. Det är ofta högerextremister, vänsterextremister eller populistiska partier som föreslår ett återinförande av gränskontroller, inte sällan med hänvisning till att man måste kontrollera invandringen till landet. Detta är tendenser som givetvis är olika starka i olika länder, men vi måste motarbeta dem på alla sätt vi kan. Nationalism där varje nations självbestämmande blir viktigare än människors rätt att fritt röra sig över gränserna är något som vi i Centerpartiet tar starkt avstånd ifrån.

Kommissionen har också mot denna bakgrund tagit fram ett förslag till gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna. Det är det förslaget som vi i utskottet har prövat i enlighet med subsidiaritetsprincipen, det vill säga om förslaget hör hemma på EU-nivå eller på nationell nivå.

Fru talman! Det finns ingen tvekan om att den fria rörligheten är en EU-fråga. Vi har överlåtit beslutsbefogenheten från den nationella nivån till EU. Samtidigt finns det ett annat hänsynstagande som måste göras, nämligen till den nationella säkerheten. Enligt artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen är den nationella säkerheten och upprätthållande av lag och ordning en nationell fråga där varje medlemsstat har ett eget ansvar. Därför har vi alltså att pröva om den fria rörligheten, som avgörs på EU-nivå, eller den nationella säkerheten, som ska avgöras på nationell nivå, ska ha företräde i det här fallet.

Mot bakgrund av de tendenser som finns att vilja stänga gränser, sköta sig själv nationellt och försvåra för den fria rörligheten säger vi i det utlåtande och det motiverade yttrande som riksdagen ska skicka till Europaparlamentet, rådet och kommissionens ordförande att vi i riksdagen ställer oss positiva till gemensamma EU-regler vad gäller grunderna för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna både i förutsägbara och oförutsägbara fall, det vill säga vid vilka tillfällen det ska vara tillåtet för ett land att tillfälligt återinföra gränskontroller. Vi tycker att det är viktigt att EU har tydliga regler för detta.

Men när det gäller vem som ska besluta i varje enskilt fall om att återinföra tillfälliga gränskontroller i akuta lägen, till exempel terroristhot, eller i mer planerade fall, till exempel stora idrottsevenemang som fotbolls-VM i Tyskland och större toppmöten, måste det vara medlemsstaten som ska fatta besluten eftersom det är en fråga om nationell säkerhet.

Därmed säger vi att den delen av prövningen bryter mot subsidiaritetsprincipen. Den första delen är okej. Den andra delen bryter mot subsidiaritetsprincipen.

Det är ingen lätt fråga, och vi har haft många och långa diskussioner om den. Det är inte så konstigt när det är två principer som ska mötas, eller mätas mot varandra. Justitieutskottet har verkligen tagit sig an frågan på ett ordentligt sätt. Vi har begärt in regeringens bedömning vid två tillfällen, och vi har fått både skriftlig och muntlig information från

Prot. 2011/12:28
9 november

*Subsidiaritetsprövning
av förslag till
gemensamma regler
för tillfälligt
återinförande av
gränskontroller vid
de inre gränserna*

kommissionen. Enligt utsago är det första gången som EU-kommissionen varit i ett utskott för att föredra ett ärende.

Det skulle kanske vara enkelt att göra som vissa gör och säga: Nej, det här är en nationell fråga. Vi vill ha makten kvar nationellt. Eller så skulle det vara enkelt att säga: Ja, EU ska bestämma. Men när nu frågan inte är så enkel måste man ta sig an granskningen mycket mer omsorgsfullt. Den grundliga genomgången har alltså lett fram till att vi delvis säger ja och delvis säger nej i subsidiaritetsprövningen. Vi säger ja till att på EU-nivå ha gemensamma regler för när medlemsstaterna tillfälligt ska få införa gränskontroll vid inre gräns, men vi säger nej till att på EU-nivå fatta beslut i enskilda fall när gränskontroll ska införas eller inte. Det ansvaret måste ligga nationellt för att varje land ska kunna ta sitt ansvar för nationell säkerhet.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets utlåtande och avslag på reservationerna.

Anf. 8 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Fru talman! Den fria rörligheten i Europa, som nästan alla EU:s medlemsländer är anslutna till och ett antal andra länder dessutom deltar i, är en av de viktigaste delarna av Europasamarbetet. Att som boende i Europa kunna resa mellan olika länder är en stor landvinning som vi gjort. Varje dag, skulle jag gissa, använder sig miljontals människor runt om i Europa av möjligheten att fritt kunna röra sig.

Den fria rörligheten är något som vi absolut måste slå vakt om. Det tycker åtminstone en majoritet i riksdagen. Jag kan emellertid konstatera att vi har två partier, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet, som kanske inte vill värna denna grundläggande rättighet.

Schengensamarbetet är emellanåt diskuterat, och under det gångna året har vi sett tendenser som utgjort ett hot mot den fria rörligheten. Frankrike stängde sin gräns mot Italien med hänvisning till migrationstryck, ett migrationstryck som vi i Sverige inte tycker på långa vägar motsvarar det man talar om i direktivet om massflykt. Än värre för oss i Sverige var den förra danska regeringens beslut att ha gränskontroller mot Sverige och Tyskland. Johan Linander var lite grann inne på konsekvenserna av det. Det hade självklart skadat den fria rörligheten. Ungefär 20 000 människor pendlar varje dag mellan Skåne och Köpenhamnsområdet. Konsekvenserna av sådana gränskontroller vill vi inte ens tänka på.

Därutöver kan vi konstatera att kontrollerna mot yttre gräns i Grekland är mycket undermåliga – om man uttrycker det snällt. Sedan kan vi peka på att Bulgarien och Rumänien ansökt om att få bli del av Schengen och dess regelverk. De uppfyller i dag de villkor som är uppställda. Trots det nekas de av vissa länder att bli en del av Schengensamarbetet, det vill säga deras medborgare nekas möjligheten att resa utan inre gränskontroller. Dessa exempel visar att det krävs genomgångar av hur regelverken ser ut. Det är ett arbete som EU-kommissionen har påbörjat. Vi välkomnar att man tagit fram olika förslag till förändringar och förtydliganden.

I kommissionens förslag som vi nu har att diskutera – det har kommit två förslag – konstaterar man att regelverken i stort fungerar bra, vilket Anna Wallén från Socialdemokraterna var inne på, men anser att det behövs vissa förtydliganden.

Kommissionen har presenterat två förslag. Det ena handlar om förvaltningen av samarbetet. Vi anser inte att det strider mot subsidiaritetsprincipen. Det andra förslaget, som dagens debatt handlar om, gäller införande av gemensamma regler för tillfälliga gränskontroller vid inre gränser vid exceptionella omständigheter. Förslaget innehåller två delar. Det ena handlar om att ta fram regelverk för när det är motiverat att införa inre kontroller. Det andra handlar om vem som i sådana fall ska besluta om införandet, medlemsstaten eller EU-kommissionen och dess granskningskommitté.

Från Sveriges riksdag anser vi att det är bra att det tas fram gemensamma regler för när man kan stänga gränser. Vi anser inte att den delen av förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Det ligger helt i linje med artikel 67.2 där vi bland annat kan läsa att unionen ska säkerställa att det inte förekommer någon kontroll av personer vid de inre gränserna.

Däremot kan vi från Sveriges sida inte acceptera att någon annan än vi själva har rätt att fatta beslut om att stänga gränser vid exceptionella omständigheter. Den delen anser vi strider mot subsidiaritetsprincipen. Enligt artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen och artikel 72 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är den nationella säkerheten och upprätthållandet av lag och ordning även fortsatt varje medlemsstats eget ansvar. Artikel 72 lyder: ”Denna avdelning skall inte påverka medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.” Med det som grund anser vi att kommissionens förslag om vem som ska fatta beslut om att stänga en gräns bryter mot subsidiaritetsprincipen.

Låt mig, fru talman, understryka att vi från Sveriges riksdag vill betona vikten av den fria rörligheten. Vi anser att det är viktigt att vi gemensamt kommer fram till vad som är grunden för exceptionella omständigheter. Samtidigt vill vi understryka att beslut om eventuell stängning av inre gräns fortsatt ska ligga kvar på varje enskild medlemsstat.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i utlåtandet.
(Applåder)

Anf. 9 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till Ewa Thalén Finné, Moderaterna, angående det som sades i talarstolen. Du, Ewa Thalén Finné, framhåller att den inre rörligheten ska fungera. Det inbegriper den fria rörligheten för arbetstagare och för varor, tjänster och kapital, vilket även Johan Linander nämnde.

Du sade också att det finns två partier som reserverat sig. Jag sade i mitt anförande att det är bra att man tuffat till sig lite och tycker att vissa saker ska ligga på nationell nivå. Du hävdar att Vänsterpartiet inte värnar de grundläggande rättigheterna, och då undrar jag vilka grundläggande rättigheter du syftar på. Skulle det möjligtvis kunna vara mänskliga rättigheter?

Du vet mycket väl vad Vänsterpartiet har för syn på EU och dess överstatlighet, att vi gärna samarbetar men mer på frivillig basis så att nationerna därmed har mer självbestämmande. Vilka grundläggande rättigheter åsyftar du?

Anf. 10 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Det jag syftar på är de grundläggande rättigheterna att fritt kunna röra sig som EU-medborgare inom Schengenområdet. Mig veterligen har Vänsterpartiet generellt varit väldigt tveksamt till Schengensamarbetet och den fria rörligheten. Jag tycker att det är en oerhört väsentlig del av vårt EU-samarbete. Nu bor jag dessutom i en gränsregion nere i Skåne. Där blir det uppenbart och tydligt hur viktigt det är med den fria rörligheten och att vi kan pendla över till Danmark på ett enkelt sätt. Detta har vi på andra ställen också. Man kan naturligtvis hävda att vi i Norden har haft den fria rörligheten även tidigare, men jag tycker att det är en stor vinst att vi har den fria rörligheten inom hela Schengenområdet och att man som EU-medborgare kan resa mellan länderna på ett enkelt sätt. Jag kan bara konstatera att Vänsterpartiet inte tycker att det är en viktig rättighet.

Anf. 11 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Visst är det viktigt att vi kan resa och röra på oss. Men frågan är om vi behöver detta regelverk. Är det detta som allena skapar denna rörlighet?

Du talar om Schengenområdet och Europa. Men vi har byggt upp murar mot resten av världen för dem som vill komma in i länder i Europa. Där är det mycket strängare. Där återoppar man inte den fria rörligheten. Vi vet också vilka bekymmer vi har vid våra yttre gränser.

Jag vill återkomma till rörligheten för personer. Den inre marknaden ska fungera. Då kommer vi också in på den överstatlighet som EU har när det gäller att värna om konkurrensneutralitet.

Jag skulle vilja höra en åsikt. Vi har ett fall uppe i rätten: Sigtuna kommun återoppar att man ska få göra avsteg vid upphandlingar för att dels värna om miljön, dels värna om djuren. Detta står i motsättning till konkurrensneutraliteten i EU. Överstatligheten byggs på. Sedan vi EU-anslöt oss har vi fått stora bekymmer. Det som utskottet skriver i sitt ställningstagande och som vi har svårt att ställa upp på gäller överstatligheten. Jag kan hårdra det åt vilket håll som helst, men det rör sig till exempel om att vi inte ska kunna handla lokalt eller miljövänligt därför att EU:s konkurrensregler sätter stopp för det.

Anf. 12 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik:

Fru talman! Man kan ha många funderingar runt EU-samarbetet och de regelverk vi jobbar fram. Lena Olsson lyfter nu bland annat fram lagen om offentlig upphandling och de komplikationer som bland annat Sigtuna kommun är inblandad i.

Jag skulle vilja vända på det hela. Jag tycker att det är stort att vi försöker skapa regelverk som gör att svenska företag kan sälja på samma villkor som andra till Frankrike med flera länder – Grekland kanske inte köper så mycket just nu – därför att vi har villkor som stämmer överens. Ibland blir villkoren lite knöliga och krångliga. Det tror jag att vi kan vara helt överens om. Men det är en av de aspekter vi har att jobba för.

Vi i Sverige har alltid varit för frihandel. Ytterst gynnar likvärdiga regelverk Sverige, svenska produkter och frihandeln, i det här fallet inom Europa.

Vi har mycket kvar att jobba med, men jag är i grunden oerhört positiv till att vi ska kunna röra oss fritt inom EU-länderna med varor, tjänster och hela den biten, som EU-samarbetet handlar så mycket om. För mig är det en fantastisk landvinning vi har gjort att vi kan röra oss, resa och på det sättet närma oss varandra i Europa.

Anf. 13 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Justitiekommittén har behandlat ett förslag från EU-kommissionen om regler för återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna. Precis som tidigare talare och kolleger understryker jag vikten av den grundläggande principen om fri rörlighet i det europeiska samarbetet. Sverige har en viktig roll i att försvara dessa friheter inom unionen, men vi ska också tillsammans med andra EU-länder samarbeta aktivt för att förebygga och motverka organiserad brottslighet.

Schengensamarbetet startade redan 1985, och Sverige kom med några år efter vårt inträde i Europeiska unionen. Konkret innebär detta bland annat att vi avskaffat personkontrollen vid gränserna mellan medlemmarna i Schengensamarbetet samt att vi utbyter information. Samtidigt förstärker vi kontrollen mot länder som inte är med i Schengensamarbetet.

Bakgrunden till kommissionens förslag är att den ser en risk i att den fria rörligheten inskränks. Om det ska till gränskontroller ska det till ett beslut på EU-nivå som kan legitimera ett sådant förfarande, anser kommissionen. Förslaget innehåller olika delar som justitiekommittén diskuterat och övervägt. Kommissionen anser i korthet att det är den som ska besluta när en stat ska få återinföra inre gränskontroller.

Fru talman! Från Folkpartiets sida har vi stor förståelse för EU-kommissionens farhågor. Vi har i närtid kunnat följa utvecklingen i Danmark, Frankrike och Grekland. När Frankrike ville stoppa inflödet av tunisier från Italien ansåg bedömare att detta visserligen inte stred mot fransk lagstiftning men att det stred mot Schengenandamålet.

Jag deltog i början av oktober på en konferens i Bryssel om gränskontroller. Jag blev lite orolig när jag lyssnade på den grekiska representanten, som ville ha ännu större möjligheter att stänga igen landets gränser när man tyckte att det var lämpligt.

Det är därför viktigt att slå fast att vi inte kan acceptera att medlemsländer godtyckligt stänger igen sina gränser. Det måste finnas tydliga spelregler inom Schengensamarbetet för hanteringen av gränskontrollinstrumentet.

Vi välkomnar förslaget om gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna. Det är också av stor vikt att Sverige fortsätter att trycka på för att få till stånd en fungerande utvärderings- och övervakningsmekanism. Detta har justitiekommittén behandlat tidigare. Det är uppenbart att det funnits brister i tidigare system, och det är bra att kommissionen och medlemsländerna gemensamt tar tag i detta. Det är också viktigt för Schengens legitimitet att länder uppfyller tuffa kriterier för att få delta i samarbetet. Även om vissa länder stretar emot hoppas jag att Rumänien och Bulgarien, som arbetar hårt med kriterierna, snart kan antas som medlemmar i Schengen.

Prot. 2011/12:28
9 november

*Subsidiaritetsprövning
av förslag till
gemensamma regler
för tillfälligt
återinförande av
gränskontroller vid
de inre gränserna*

Fru talman! Mekanismen syftar till att kontrollera hur medlemsländerna tillämpar Schengenregelverket. Sveriges EU-kommissionär Cecilia Malmström har också som en del av kommissionens paket presenterat förslag om fler anmälda och oanmälda besök i medlemsländerna för att kontrollera att regelverket kring Schengen fungerar. Det kommer också att sammanställas två rapporter varje år som Europaparlamentet kan ha med i sin uppföljning.

För att samverkansavtalet ska fungera och för att länderna ska lita på att man upprätthåller säkerheten är det angeläget att kommissionen kan agera om ett land konsekvent underlåter att uppfylla sina åtaganden när det gäller kontroll av den yttre gränsen. Att medlemsländer sköter kontrollen av den yttre gränsen är också viktigt för att redan där kunna avgöra att inresande har rätt dokumentation och inte är efterlysta av polismyndigheter samt för att kunna bedöma om risk finns för att en person planerar aktiviteter som innebär ett hot mot säkerheten inom Schengen.

Vi hoppas också att det nya mandatet för Frontex, EU:s gränskontrollmyndighet, ska bidra till en bättre ordning. Gränskontrollverksamheten, som bland annat involverar polisen, har ett viktigt uppdrag: att motverka gränsöverskridande brottslighet och illegal invandring.

Fru talman! Den svenska ståndpunkten i utlåtandet är att det fortsättningsvis är medlemsstaterna som ska ha beslutanderätten om den inre gränskontrollen. Folkpartiet vill understryka hur viktigt det är att de gemensamma reglerna och utvärderingsmekanismen är ett resultat av förhandlingar på EU-nivå. Yttrandet från utskottet landar i att det visserligen är varje medlemslands ansvar att fatta beslut om inre gränskontroll, men vi i Folkpartiet vill framhålla skrivningen att vi anser att ett återinförande aldrig får ske om det inte är absolut nödvändigt.

Fru talman! Sverige ska fortsätta vara aktivt inom ramen för EU-samarbetet och arbeta mot den organiserade brottsligheten, men vi ska fortsätta värna om en solidarisk migrationspolitik, och vi ska slå fast friheten att röra sig inom Schengen. Jag hoppas att kommissionens förslag i de delar som ska antas på EU-nivå bidrar till att samarbetet upprätthålls och utvecklas, så att vi inte får fler undantag och inte hamnar i en situation där enskilda medlemsländer utan förvarning och utan tillräckliga motiv stänger sina gränser.

Avslutningsvis vill jag passa på att fråga Vänsterpartiet, som anser att samtliga delar i detta utlåtande strider mot subsidiaritetsprincipen: Är ni emot gemensamma regler? Är ni emot den viktiga utvärderingsmekanismen? Hur ser Vänsterpartiet på att vissa länder tyvärr stänger sina gränser för att till exempel hindra människor från att röra sig fritt?

Anf. 14 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Vi debatterar i dag det utlåtande som utskottet har gjort över kommissionens förslag om gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna. Utskottet har subsidiaritetsprövat förslagen.

Många har varit oroliga för att makt ska flyttas från de nationella parlamenten till Bryssel med Lissabonfördraget, har vi fått höra tidigare här i dag. Det är en beskrivning som jag inte känner igen mig i, och då är det bra att belysa de grundläggande principer som finns för beslut. De tre principernas innebörd kan beskrivas så här: Legalitetsprincipen avgör när

gemenskapen *har rätt* att handla, subsidiaritetsprincipen när gemenskapen *bör* handla och proportionalitetsprincipen *hur* gemenskapen ska handla.

I den kristdemokratiska ideologin ingår principen om subsidiaritet, det vill säga att beslut fattas på ändamålsenlig nivå så nära medborgarna som möjligt.

Det är inom ramen för en politisk förhandskontroll som subsidiaritetsprincipen har sitt främsta användningsområde. Det är medlemsstaternas möjlighet att utöva inflytande över EU:s lagstiftningsprocess.

Det ändringsförslag som vi i utskottet har haft att ta ställning till har kommit till för att kommissionen har sett att det behövs en ordentlig ordning för vad som ska gälla vid mycket kritiska situationer. Den nya ordningen skulle innebära att ett sådant beslut enbart ska få fattas om kommissionen anser det nödvändigt. Kommissionen föreslår bland annat att införa en möjlighet till återinförande av kontroll vid inre gräns när en medlemsstat underlåter att kontrollera sin del av den yttre gränsen samt att flytta beslutsmakten från medlemsstaten till kommissionen när det gäller kontroller i samband med till exempel idrottsevenemang, toppmöten och terroristattacker.

Fru talman! Det är viktigt att länderna i EU kan lita på varandra. Schengensamarbetet bygger på medlemsstaternas förtroende för varandras förmåga att kontrollera yttre gräns. Om medlemsstaterna inte längre litar på varandra finns en risk för att man på eget bevåg och på ett oförutsägbart sätt återinför kontrollen mellan länderna. En sådan situation skulle komma att äventyra människors möjligheter att resa fritt inom EU utan gränskontroller – en grundläggande rättighet.

Vi stöder kommissionens förslag att stärka Schengensamarbetet genom att effektivisera den nuvarande utvärderingsmekanismen. Det inkluderar möjligheten för kommissionen att, med stöd av medlemsstaterna, som en allra sista utväg besluta om att återinföra kontroll mot ett land som inte kan leva upp till sina skyldigheter enligt regelverket och som därmed äventyrar hela Schengensamarbetet.

Att EU reglerar i vilka fall en medlemsstat får återinföra kontroller vid inre gräns är bra och är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vi motsätter oss däremot kommissionens förslag om att beslut om att återinföra kontrollen i samband med exempelvis idrottsevenemang, toppmöten och terroristattacker överlämnas till kommissionen. Vi anser att åtgärden går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå önskad effekt.

Om det föreligger ett hot mot den allmänna ordningen och säkerheten i en medlemsstat är det normalt den medlemsstatens polis som har den mest relevanta informationen och som bäst kan bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas. Hotbilden och behovet av åtgärder kan också mycket snabbt förändras. Därför bör beslutet ligga hos den enskilda medlemsstaten. Kommissionens förslag vid denna typ av fall är inte förenligt med subsidiaritetsprincipen när det gäller hot mot den nationella säkerheten.

Jag yrkar bifall till utskottets utlåtande och förslaget till motiverat yttrande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Prot. 2011/12:28
9 november

*Subsidiaritetsprövning
av förslag till
gemensamma regler
för tillfälligt
återinförande av
gränskontroller vid
de inre gränserna*

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2011/12:SoU3
Utredningar avseende vissa dödsfall (prop. 2011/12:4).

Anf. 15 AGNETA LUTTROPP (MP):

Fru talman! Vi ska i dag diskutera socialutskottets betänkande SoU3 om utredningar avseende vissa dödsfall. Utredningen föreslår att utredningar ska göras då en man, kvinna eller ett barn avlider som följd av att någon närstående begått brott. På det stora hela är jag nöjd med regeringens förslag, men det finns förbättringar som kan göras.

Miljöpartiet vill ha en större bredd i utredningsförfarandet så att det också gäller då någon misstänkts ha begått självmord efter hot och påtryckningar från närstående. Jag tror att ingen av oss har glömt de så kallade balkongflickorna, vars självmord man har stor anledning att tro var följden av påtryckningar från närstående. Vi vill också att dödsfall ska komma under utredning om det har skett utomlands liksom att även försök till dråp eller mord ska omfattas av utredningen.

En anledning till att regeringen föreslår ett utredningsförfarande då någon avlidit på grund av brott av närstående är att förebygga och förhindra dessa brott. Det är bra. Det ser vi väldigt positivt på. Men verkligheten har en större bredd än så. Ska vi lära av verkligheten för att i ännu större utsträckning kunna förebygga och förhindra måste vi ta med allt som ryms på området. Då är regeringens förslag inte tillräckligt.

Det förekommer arrangerade dödsolyckor med unga invandrar-kvinnor, säger rikskriminalens expert på hedersmord Kickis Älgamo. ”Familjer åker hem till sina hemländer och mördar kvinnan för att det ska framstå som en olycka”, säger hon. Detta är något som självklart ska ingå i en utredning.

En generell statistik över förtryckta kvinnor – jag talar nu om hela landet – med utländsk bakgrund förs dess värre inte i Sverige. För att denna statistik för hela landet, som man skulle kunna ta fram om man tog med hela bredden i detta, inte ska innehålla en stor gråzon behöver utredningsförfarandet breddas på det sätt som föreslås i motionen.

Jag yrkar därför bifall till reservation 1.

Anf. 16 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2 från Vänsterpartiet.

Mäns våld mot kvinnor är ett mycket stort samhällsproblem. År 2010 anmäldes över 30 000 fall av misshandel och över 4 000 våldtäkter mot kvinnor över 15 år.

Brottsförebyggande rådet räknar med att det finns ett stort mörkertal och att endast 20 procent av alla brott leder till polisanmälan. Vi kan alltså multiplicera 30 000 med 5 och få 150 000 fall.

Ett stort antal misshandelsbrott mot kvinnor begås av närstående män. Antalet anmälningar av misshandelsbrott mot kvinnor ökade med 34 procent mellan 1999 och 2009, och anmälningarna fortsätter att öka för varje år.

Det finns en positiv del i detta som handlar om att vi har blivit bättre på att upptäcka och att man inom polisen och Åklagarmyndigheten är bättre på att ta emot anmälningar, utreda och få det till brott. Samhällets stöd har blivit bättre.

Det är positivt att vi på ett bättre sätt kan motverka, komma åt och döma för dessa brott. Men det finns tyvärr också mycket som tyder på att det faktiska våldet mot kvinnor har ökat.

Varje år dödas ca 17 kvinnor av närstående män. Det är oacceptabelt. Samhället bör göra mycket mer för att ta fram åtgärder som kan förhindra mäns våld mot kvinnor.

Vänsterpartiet har liksom kvinnojoursrörelsen och många fler under flera års tid drivit frågan om att tillsätta en haverikommission som ska se över varje fall där en kvinna har mördats eller misshandlats till döds av en närstående man, för att kunna dra lärdomar om vad olika instanser hade kunnat göra bättre för att förhindra att kvinnan hade mördats.

Regeringens förslag omfattar allt dödligt våld, oavsett kön på offer och förövare. Det innebär att det täcker även våld i samkönade relationer och dödligt våld som utförs av nära familjemedlemmar i ett hedersrelaterat sammanhang, oavsett om det är en kvinna eller man, en flicka eller pojke som drabbas. Det förekommer också – även om det är mycket ovanligt – att kvinnor utsätter män för dödligt våld.

Men Vänsterpartiet anser liksom flera remissinstanser att förslaget hade kunnat vara ännu bättre. Det är därför vi har skrivit en motion, och jag är glad över att Miljöpartiet stöder de flesta av förslagen i den.

För det första tycker vi att man hade kunnat få ett mycket bredare underlag och kunnat utveckla arbetet med att förhindra grovt våld och mord på kvinnor av närstående om man tog med också försök till dråp och mord som inte lyckades. 17 fall är alldeles för många. Om vi hade tagit med också detta hade vi kunnat bli ännu bättre på att förhindra grovt våld och mord på kvinnor.

Det är extra viktigt att lyssna på de kvinnor som själva har utsatts för det grävsta våldet. Hade vi tagit med försök till dråp och mord hade vi också kunnat prata med de kvinnor som hade varit utsatta och som vi skulle kunna ge en röst till. Hur kunde stödet ha blivit bättre? Vad kunde ha gjorts bättre?

Det är en synpunkt som också kriminalvården har fört fram i remissvaren.

För det andra är det viktigt att hedersrelaterat våld och förtryck som har lett till självmord tas med.

Regeringen har föreslagit att självmord till följd av psykisk misshandel av en närstående inte ska omfattas av utredningssystemet. Regeringen hänvisar till att bedömningen av om självmord har begåtts med anledning av brott riskerar att bli svår att komma fram till. Ja, det kan vara svårt. Men samtidigt är det otroligt viktigt att vi kan fånga upp de flickor och kvinnor som har utsatts för grov psykisk misshandel och terror vars syfte är att de själva ska ta sitt liv.

Vi vet att detta finns bland annat i en hedersrelaterad kontext i Sverige i dag. Det har debatterats rätt mycket nyligen i radio och delvis i tidningar. Min partikamrat Amineh Kakabaveh kommer att ta upp detta mer i sitt inlägg.

Både Sveriges Kvinno- och Tjejjourers riksförbund och Barnombudsmannen har pekat på att vi riskerar att missa erfarenheter där vi kan förhindra vad som egentligen är mord på unga kvinnor och flickor som tvingas att själva ta sitt liv, om det i reglerna om när utredningsmyndigheten ska underrättas inte finns med också flickor som trakasseras så mycket att de tar sitt eget liv.

För det tredje ingår det att man får titta på dödsfall som har skett utomlands. Vi tycker att det är för svagt. Man bör titta på dödsfall som har skett utomlands.

Varje år hedrar vi minnet av Pela, som av sin familj togs till hemlandet och mördades av släktingar som ingick i familjen och vars syster slog larm här i Sverige. Vi vet att det händer att flickor och kvinnor som har sin hemvist i Sverige och lever här lockas med till hemlandet för att man där lättare ska kunna se till att det inte upptäcks att de har blivit utsatta för mord.

För det fjärde tycker vi att argumentet för att familjerådgivningen ska undantas är svagare än nyttan av att de är med och lämnar uppgifter. Det är en mycket liten del – jag tror att den är mikroskopisk – av dem som vänder sig till familjerådgivningen som grovt misshandlar eller mördar närstående. Jag tror faktiskt inte att någon skulle dra sig för att gå till familjerådgivningen därför att de skulle vara med i ett förebyggande arbete som pekar på vad man kan göra bättre för att vi ska kunna förebygga mord från närstående på flickor och kvinnor.

Avslutningsvis, fru talman: Ett bra förslag hade kunnat bli ännu bättre och rädda ännu fler flickors och kvinnors liv, om man hade tittat på de förslag som Vänsterpartiet har lagt fram och som många andra, som har erfarenhet av att arbeta mot våld mot kvinnor, stödja kvinnor som är utsatta för våld och på olika sätt också arbeta förebyggande, har kommit med.

Fru talman! Med detta vill jag avsluta med att säga att vi stöder förslaget men tycker att det hade kunnat vara mycket bättre än vad det är nu, när det framläggs här i dag.

Anf. 17 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Fru talman! Jag vill bara rätta till ett misstag.

Jag glömde att yrka bifall till reservation 1, så det gör jag nu.

Anf. 18 METIN ATASEVEN (M):

Fru talman! Vi talar i dag om utredningar avseende vissa dödsfall. Det handlar om människor som har farit illa och blivit bragda om livet av närstående eller tidigare närstående personer.

Det handlar många gånger om män som har dödat någon närstående. Det är oftast män som dödar. Av 21 dödsfall i nära relationer var 17 kvinnor och 4 män.

När jag läste vilka som ingår i närståendekretsen blev jag berörd. Det handlar om de människor som man har närmast sig själv, människor som egentligen borde ha skyddat personen och älskat den. Det handlar i första hand om den människa som offret har eller hade ett fast förhållande med.

Med närstående menas också offrets mor, far, syskon och till och med barn – den avlidnes egna barn! Det innebär också att den som har avlidit på grund av brott med hedersrelaterad karaktär omfattas av regleringen.

I en följdmotion föreslås att en utredning ska genomföras när en kvinna eller man har avlidit utomlands om hon eller han vid dödsfallet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige.

Bland annat har flera dödsfall av hedersrelaterad karaktär skett utanför Sverige. Att utreda dödsfall som inträffat utomlands innebär dock praktiska svårigheter då utredningsmyndigheten inte kan undersöka annat än svenska myndigheters handläggning. Det bör därför vara upp till myndigheten själv att avgöra och bedöma utifrån omständigheterna i det enskilda fallet om det finns skäl att utreda ett dödsfall som inträffat utomlands.

Fru talman! Utskottets förslag är att utredning ska genomföras när ett brott har begåtts mot en kvinna eller en man av en närstående eller tidigare närstående person och kvinnan eller mannen har avlidit med anledning av brottet eller när det annars finns särskilda skäl att utreda dödsfallet.

Vi vill med hjälp av utredningen skaffa nya kunskaper som kan användas för att förbättra samhällets skydd och stöd till dem som utsätts för våld och andra övergrepp av närstående. Utredningen ska ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för våld och andra övergrepp.

Bestämmelserna överensstämmer i stora delar med dem som gäller för utredningar om barn som har avlidit med anledning av brott.

Vidare föreslås en uppgiftsskyldighet för bland annat myndigheter som i sin verksamhet på något sätt har kommit i kontakt med den person vars dödsfall utreds. Bestämmelserna ska vara könsneutrala när det gäller såväl gärningsman som offer.

Syftet med utredningen är att man ska hitta de brister som finns i systemet och klarlägga samtliga förhållanden som inneburit att den avlidna varit i behov av skydd eller stöd för att förändra sin situation samt vilka åtgärder som vidtagits eller kunnat vidtas för att hjälpa personen.

Jag välkomnar propositionen. Det här kommer att stärka det skydd som behövs i samhället, även för vuxna som blir drabbade av våld från närstående.

Med detta yrkar jag bifall till socialutskottets förslag samt avslag på motionerna.

Anf. 19 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa frågan vad det är som gör att man inte vill låta försök till dråp och mord omfattas. Det skulle ge en större bredd. Då skulle också de kvinnor som varit utsatta kunna få ge sin egen version, och de skulle själva kunna vara med och peka på vad som skulle ha kunnat göras för att de inte skulle hamna i den här våldssituationen. Ibland är det ju en ren slump om kvinnan överlever försök till dråp eller mord eller om hon inte gör det.

Jag tycker att vi skulle kunna få fram mycket bättre underlag och på ett bättre sätt kunna utveckla arbetet med att förebygga misshandel och våld mot kvinnor och grov misshandel som leder till att kvinnor dör.

Den fråga jag vill ställa är alltså: Varför vill man inte utvidga det här och låta kvinnornas egna röster komma fram i det här underlaget?

Anf. 20 METIN ATASEVEN (M) replik:

Fru talman! Vi anser inte att det i dagsläget finns något behov av att utvidga utredningsverksamheten till att omfatta även försök till dråp eller mord.

Tyvärr har vi en lagstiftning som i dag accepterar – jag ska inte säga ”tillåter” – medhjälp till självmord. Det är inte ens straffbart. Man får göra en avvägning där, och vi anser inte att det i dagsläget finns något behov av att utvidga det.

Anf. 21 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tycker nog inte att den argumentationen håller så bra. Det är ju inte bara försök till självmord som det handlar om. Det handlar om när man verkligen försöker mörda eller döda en kvinna men hon råkar överleva. Då kan hon också själv vara med och ge en röst och berättat på vilket sätt hon kunde ha fått ett bättre stöd, om polisen kunde ha jobbat på ett annat sätt, på vilket sätt hon kunde ha fått bättre skydd, vad andra som ska ge stöd och skydd kunde ha gjort och hur man på ett bättre sätt hade kunnat hjälpa henne så att hon inte hade hamnat i den här situationen.

Jag har svårt att se att det finns något argument för det här. Det handlar ju inte heller om att man skulle få en oändlig massa fall. Försök till dråp och mord är också, tycker jag, ganska avgränsningsbart.

Den andra fråga som jag skulle vilja ta upp gäller hedersrelaterat våld. Vi riskerar att missa några av de mer förskräckliga fallen. När ens närmaste familj, den som egentligen ska skydda mig, älska mig och ta vara på mig, utgör hotet och när det är mitt hem som blir den farligaste platsen är det en väldigt speciell form av våld. I hedersrelaterat våld är ofta många fler indragna än den allra närmaste personen, den man lever med.

Att vi inte tar upp det här med starka trakasserier eller att man har ett så starkt tryck från alla dem som är närmast en att man inte ser någon annan utväg än, eller i princip tvingas till, självmord tycker jag gör att vi inte skapar oss möjligheten att ge bästa möjliga stöd till dem som drabbas, ofta kvinnor och flickor men också unga män.

Anf. 22 METIN ATASEVEN (M) replik:

Fru talman! Vi anser inte att självmord ska omfattas av utredningsverksamheten eftersom bedömningen kan bli ganska godtycklig och svår.

Vi kan ta upp problemet med balkongflickor, som även har nämnts i motionen. Det är väldigt svårhanterligt. Det blir kanske en psykisk press. Det kanske blir någon som knuffar ut dem, men då handlar det om mord och inte om att man har pressat människan att ta livet av sig, så att säga. Det är svårt, och det kan bli godtyckligt. Därför anser vi inte att det ska omfattas, helt enkelt.

Fru talman! Jag tackar utskottet för att man har kunnat lyfta fram den här frågan som är väldigt viktig. Det handlar om att kunna utreda de mord som begås av nära och kära gentemot tjejer och unga kvinnor.

Jag blir faktiskt lite bestört när jag hör Moderaterna säga att detta är psykiska fall och att det då är svårt att tillsätta en utredning. Jag ska bara säga att de flesta av de balkongkvinnor som jag har skrivit om i min motion och som Vänsterpartiet har skrivit om är tjejer och kvinnor som har blivit mördade eller begått självmord under påtryckningar. Det är invandrade tjejer och kvinnor.

Varför skulle det vara fler psykiska fall bland dem än bland några andra? Vi vet att problematiken har funnits under de senaste tio åren. Sedan 2006 har debatten legat på is. Men tack vare motionerna och diskussionerna här i Sveriges riksdag har det blivit en debatt också utanför riksdagen.

För två veckor sedan lyfte Sveriges Radio upp frågan igen. Då var polis, åklagare och flera andra involverade. Jag ska också säga till Moderaternas representant här att Johan Linander, som är vice ordförande i justitieutskottet, höll med om att det här är viktigt när vi diskuterade det i *Studio Ett* för två veckor sedan. Nu är det dags. Vi måste göra någonting. Här handlar det inte om mer än att vi kräver en haverikommission för att utreda de här fallen, som är svåra att utreda. Det är svårt för polisen. Det måste finnas specifika metoder och specifika resurser för att man ska kunna ta itu med den här problematiken.

Det är en skam för rättsväsendet om så många mord har skett och brist på bevis har gjort att ingen har blivit fälld eller ingen har blivit fängslad och så vidare. Från Vänsterpartiets sida menar vi att det är väldigt allvarligt om inte alla behandlas lika inom rättsväsendet och i rättssamhället. När det handlar om mord där man vet att en kvinna eller en familjemedlem har blivit mördad går det i de flesta svenska familjer att utreda, men i radion hörde vi polisen säga att det här är väldigt svårt. Det handlar dels om resurser och metoder, dels om att det är svårt att prata med människor när man kommer till en mordplats där det finns många släktingar och vänner.

Om man utanför maktens korridorer uttrycker de behov som finns, då måste vi lyssna. Vi politiker finns här för att se till att resurserna fördelas på ett bra sätt. Jag vet att regeringen har satsat många miljoner i arbetet mot mäns våld i nära relationer, men frågan är om det är tillräckligt. Nej, det är inte tillräckligt, för vi har nu fått veta att fler än tio tjejer, unga flickor har blivit mördade av sina nära och kära. Fyra fall känner jag själv till i Söderort. Det gäller också Sundsvall, några i Malmö och så vidare.

Hittills har dock ingen blivit fälld för mord på dessa flickor, eftersom det är så oerhört många involverade i en sådan väldig tragedi. Det är svårt att få veta av familjemedlemmarna vem som har gjort vad, om offren har knuffats eller under påtryckningar kastat sig från balkongen. Det är också en fråga som måste utredas. Det rättssystem vi har ska gälla alla, och alla som begår brott ska få sitt straff.

Föräldrarna som blev fällda i fallet Rezai, killen från Afghanistan som blev mördad, fick tolv års fängelse eller mer. Jag vet inte exakt. Eftersom man nu vet att det är högre straff för hedersrelaterat våld finns

Prot. 2011/12:28
9 november

det en rädsla för det, och därför är det lättare att bli av med tjejerna genom att till exempel knuffa dem från balkongen. Det är väldigt viktigt att vi är medvetna om detta.

Problemet finns inte bara i Sverige. Vi måste lyssna på de kvinnor och kvinnojourer som dagligen jobbar med de här fallen. Det är mycket svåra och komplicerade fall där väldigt många är involverade – föräldrar och syskon, ibland grannar och kusiner och alla möjliga familjemedlemmar. Det i sig gör det svårt att utreda.

I nuvarande läge hoppas jag verkligen att den borgerliga sidan och de andra riksdagspartierna ska ta till sig detta och snarast möjligt återkomma med förslag på en haverikommission eller en sanningskommission som ska utreda de här fallen, både i Sverige och i utlandet när det finns misstanke om hedersrelaterat våld och annat våld. Även dråp har förekommit.

Det är väldigt viktigt att den här debatten förekommer igen, för jag tror inte att det är så många gånger man har talat om balkongflickor. Det är ett nytt begrepp. Det har som sagt funnits utanför riksdagen, men i riksdagen är det nu som debatten har kommit i gång.

Jag tror inte att det här är en vänster- eller högerfråga, utan det handlar helt enkelt om att ta sitt ansvar. Som politiker måste vi ta vårt ansvar och se till att rättssystemet fungerar och är rättssäkert så att människor känner sig trygga och säkra. Unga flickor och kvinnor ska känna att de har ett system som stöder dem när det händer saker och ting som är obehagliga – ett rättssystem för alla människor och inte bara för vissa.

Detta är vårt ansvar oavsett vad vi har för politisk färg och benämning här i Sveriges riksdag. Det är väldigt viktigt att komma ihåg.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till våra motioner och reservation 2, precis som min kamrat Eva Olofsson nyss gjorde.

Anf. 24 METIN ATASEVEN (M) replik:

Fru talman! Jag vill bara förtydliga för Amineh Kakabaveh att jag inte har påstått att de kvinnor som hoppar från balkonger eller blir knuffade har varit psykiskt sjuka. Tvärtom sade jag att det är svårt att bevisa om de har psykisk press på sig.

Det handlar om att det är svårhanterligt. Det vet vi. Polisen har problem med bevisläget. Vi lever i en rättsstat, och vi kan inte bara säga att här har någon utfört ett mord. Det måste kunna bevisas, annars kan vi inte döma någon, och då är det även svårt att göra en utredning. Precis som Amineh Kakabaveh säger kan det finnas släkt och vänner i lägenheten, men ingen vittnar.

Vi anser att det blir svårt att göra en sådan utredning över lag, och då kan man inte fälla dem för mord. När vi tar upp det här med hedersrelaterade mord handlar det om att man kan bevisa att de har mördats.

Anf. 25 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Fru talman! Men det är därför vi i Vänsterpartiet kräver detta. Det är svårt. Det handlar om psykiska påtryckningar, och därför behövs det en särskild utredning för de här fallen. Vi kan inte säga att det är svårt att bevisa mord, så då struntar vi i det. Det har vi gjort i så många år, och frågan är varför vi ska fortsätta göra det nu när vi faktiskt är medvetna om det, nu när vi har hört det av polisen, rättssystemet, socialförvaltningen och kvinnojourerna.

Frågan är vad som är problemet. Varför är det så svårt för regeringen att se till att detta kommer att sluta någon gång? Det måste göras. Det

kommer mer krav på oss. Kvinnorörelsen, invandrarorganisationer och många kvinnor är mycket besvikna på politikerna, för vi har inte sett till att rättssystemet handlar om alla. Vår lagstiftning handlar om alla. Vi måste börja i sandlådan. Det är klart att skolan har en viktig roll. Samarbetet mellan skolan och socialtjänsten är väldigt viktigt för det förebyggande arbetet.

Det är väldigt tragiskt den dagen mord har skett. Men för att vi ska kunna förebygga det måste vi börja från början. Och när tragiska händelser väl har skett måste vi se till att utreda dem.

Anf. 26 METIN ATASEVEN (M) replik:

Fru talman! Jag har sagt det förut: Det handlar om att medhjälp till självmord inte är straffbart i Sverige i dag. Hur många självmord har vi per år? Det är säkert ett tusental. Ska vi börja utreda alla när det finns misstanke om psykisk press eller att någon inte har fått sin vilja fram eller liknande?

Ska det vara rättvist ska vi i så fall utreda alla självmord. Då blir det många utredningar. Som det är i dag kan det bli väldigt godtyckligt: Det här ska vi utreda, men inte det här.

Vi måste ha riktlinjer så att det blir lika för alla. Självklart förstår jag att problematiken finns, men kan man inte döma de här människorna för mord har vi även svårt att utreda. Det blir väldigt godtyckligt och svårt.

Min fråga till Amineh Kakabaveh är: Ska vi utreda alla självmord i Sverige?

Anf. 27 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Fru talman! Det är egentligen inte jag som har ansvar för att se till att lagen följs. Men vi från Vänsterpartiet och nu Miljöpartiet tar tillsammans vårt ansvar för att se till att rättssystemet ska fungera så att alla ska känna att de är svenska medborgare som lagen skyddar.

När det gäller din fråga kan jag säga att det självklart är väldigt olika. Vi har till exempel fallet med den marockanska 28-åringen som efter bara ett par dagar i Sverige blir mördad. Tjejen från Sundsvall som brorsorna skulle kasta ut hade varit här i tre månader – en 16-åring som hade många drömmar. En 20-åring i Fittja kastar sig eller knuffas ned mitt på dagen 2005 och en 16-åring 2004, kl. 6 på morgonen i Sättra i Skärholmen, i det område där jag bor.

Detta händer. Det är inte bara psykiska fall, människor som vill begå självmord. Socialtjänsten är för det mesta involverad. Skolan är involverad. Ibland är det många andra runt omkring som vet om detta. Det är väldigt olika. Den som är psykiskt sjuk har säkerligen också medicinska skäl. Säkert finns det saker som förklarar varför människan har begått självmord, till exempel på grund av att man är psykiskt sjuk. Det är faktiskt två helt olika fall.

Jag tänker också på varför det mest är tjejer och kvinnor med invandrarbakgrund som kastar sig från balkongen. Varför inte killar till exempel? Varför inte svenska tjejer? Det är också en fråga som ni egentligen ska ta hand om. Det hoppas jag att ni gör.

Anf. 28 ANDERS ANDERSSON (KD):

Fru talman! Vi behandlar regeringens proposition om utredningar avseende vissa dödsfall. Det ämne vi har att behandla är ett allvarligt samhällsproblem. Det handlar om våld i nära relationer, framför allt mäns våld mot kvinnor.

Ingen människa är en ö. Alla har vi behov av att finnas i ett sammanhang, att ha nära relationer. Det är här vi ska kunna känna trygghet. Men tyvärr är det inte alltid på det sättet.

Många, fler än vi kanske kan ana, löper risk att bli offer för våld, våld som går så långt att det leder till dödsfall. Det gäller kvinnor, män och barn inom såväl särkönade som samkönade nära relationer. Tidigare talare har givit exempel på den statistik och de uppgifter som vi har som underlag för detta.

Den lag som vi redan i dag har om utredning avseende barn som har avlidit i anledning av brott kommer nu med riksdagens beslut att utvidgas till att också gälla kvinnor och män som har avlidit efter brott begånget av en närstående eller tidigare närstående. Det är en lag som jag tror kommer att ha betydelse för framtiden. Utredningarnas syfte, som det redovisas, är att öka kunskapen och ge bättre underlag för att vi i samhället på bred front ska kunna förebygga att kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp i sin nära relation.

Flera av samhällets aktörer har ett ansvar för att agera när en kvinna eller en man utsätts för våld eller andra övergrepp av sin partner eller någon annan närstående och behöver deras skydd, stöd och hjälp för att förändra sin situation. Därför behövs det kunskap och det behövs en bra samverkan.

Kommunerna har det yttersta ansvaret men kunskapen måste också öka hos alla som kommer i kontakt med våld eller övergrepp. Det är därför som utredningarna måste göras, just för att få bättre kunskap inför det förebyggande arbetet och därigenom förhindra våld i de nära relationerna. I nära relationer måste vi kunna känna oss trygga, och där det är ett faktum att trygghet inte finns måste samhället gå in och stötta. Det är därför som jag välkomnar att vi i dag på riksdagens bord har en proposition som ser till att vi får ett bättre redskap för att kunna minska våld i nära relationer, för att fler människor ska kunna känna att man får samhällets stöd och skydd när man lever i utsatthet.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 11 §.)

7 § Rättelser i alkohollagen (2010:1622)

Föredrogs

socialutskottets betänkande 2011/12:SoU4

Rättelser i alkohollagen (2010:1622) (prop. 2011/12:7 delvis).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 11 §.)

Prot. 2011/12:28

9 november

*Utredningar avseende
vissa dödsfall*

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2011/12:TU3
Godkännande av järnvägsfordon och ansvar för underhåll (prop.
2010/11:160).

Anf. 29 BJÖRN VON SYDOW (S):

Fru talman! Ärade ledamöter i kammaren, särskilt från trafikutskottet! Jag yrkar bifall till betänkandets förslag. Det baseras på en bra proposition. Det gäller generellt propositionens arbete med att genomföra ett förenhetligande av driftskompatibilitetsdirektivet i EU för att åstadkomma möjligheter att använda järnvägsfordon i Europa över gränserna och järnvägssäkerhetsdirektivet som naturligtvis har innebörden att skapa en hög järnvägssäkerhet.

Min inriktning är dock att knyta an till utskottets tillkännagivande sent i våras där utskottet önskade att regeringen undersökte möjligheten att undanta museijärnvägar och museijärnvägsfordon från driftskompatibilitetens tillämpning.

Det har regeringen gjort på ett bra sätt i propositionen. Med en bra motivering ger man också Transportstyrelsen möjlighet att undanta museijärnvägar från både tillsyn och avgifter för tillsyn.

Det finns en markant tydlighet i hur regeringen argumenterar, att myndigheten ska genomföra sådana undantag. Utskottet trycker likaså på detta, och utskottet lyfter fram att särskilda hänsyn bör tas till museijärnvägsföreningarna och de knappa ekonomiska omständigheter som dessa föreningar ofta verkar under.

Så långt mycket bra, fru talman. Men nog är det underligt att just de dagar när utskottet har att behandla det här ärendet får museijärnvägarna fakturor från Transportstyrelsen där Transportstyrelsen begär pengar för så kallade ommärkningar och registreringar av de fordon som museijärnvägarna har. Det gäller de museijärnvägar som inte är ute på det nationella nätet utan som har avgränsad verksamhet.

Vad handlar det om för belopp? För till exempel Munkedals Jernväg – jag nämnde det i en föregående debatt – som är en järnväg i Bohuslän som hade ungefär 66 000 kronor i intäkter förra året och som har åtta fordon handlar det om att man nu ska betala drygt 1 000 kronor. Det är faktiskt 16 promille, 16 tusendelar av de intäkter som den föreningen har.

Sedan har vi exemplet Skånska Järnvägar på östra sidan av Skåne som har ungefär 900 000 kronor i intäkter och 43 fordon. De ska betala 6 000 kronor. Det är 6 tusendelar.

Den museijärnväg i norra Södermanland där jag själv är mycket engagerad, Östra Södermanlands Järnväg, har ungefär 900 000 kronor i trafikintäkter, 126 fordon och ska betala 16 000 kronor. Det är 18 tusendelar.

Jag drar upp det här, fru talman, därför att vi från museijärnvägarnas riksorganisations sida har gått igenom vad SJ AB betalar. De har en intäkt på 8,6 miljarder. De har ungefär 1 000 fordon. De betalar ungefär 130 000 kronor. Det är, fru talman, 0,015 tusendelar. Vad det stora järnvägsföretaget ska betala har alltså en helt annan dimension, och det var i

verkligheten avsikten när Transportstyrelsen en gång i tiden började arbeta fram avgiftssättningen.

Jag beklagar att Transportstyrelsen inte har förstått att riksdagen i dag, på förslag av regeringen, enhälligt från och med den 1 december i år kommer att undanta museijärnvägarna från dessa avgifter. Jag har själv tittat lite i regeringsformen, riksdagsordningen och budgetlagen, och jag erkänner att det inte är lätt att omedelbart se, för den som inte kan detta, om det vore möjligt för Transportstyrelsen att låta bli att ta ut dessa avgifter i ljuset av statsmakternas position. Jag hoppas, och hade hoppats, att Regeringskansliet under hand kunde tala med Transportstyrelsen och säga att några hundra tusen kronor för detta inte är rimligt när riksdagen avser att fatta det beslut som nu ska fattas.

Jag beklagar detta, och jag hoppas att företrädare för regeringsunderlaget kan hjälpa oss att under hand få en ändring till stånd hos regeringen och Regeringskansliet. Museijärnvägarna kommer hur som helst att överklaga beslutet – först hos Förvaltningsrätten i Linköping – och anför att avgiftssättningen strider mot Europarätten och inte är proportionell i förhållande till vad som åstadkommes. Vi torde få en lång process i förvaltningsdomstolarna. Det är synd eftersom det är tydligt att regeringen här på ett snabbt och effektivt sätt har tagit hänsyn till riksdagens tillkännagivande i våras.

Jag hoppas att det ska vara möjligt för en kreativ förvaltning att i efterhand göra en ändring i Transportstyrelsens debiteringar.

Anf. 30 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Detta eniga betänkande från trafikutskottet behandlar regeringens proposition om godkännande av järnvägsfordon och ansvar för underhåll.

I propositionen föreslås de lagändringar som krävs för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom gemenskapen och direktivet om ändring av järnvägssäkerhetsdirektivet.

Det är angeläget att regleringen på järnvägsområdet utvecklas så att järnvägens konkurrenskraft inom EU kan förbättras till nytta för miljö och hållbar utveckling. Vi ser därför positivt på att de förändringar som föreslås innebär att godkännandeprocessen för järnvägsfordon blir mer gemenskapsanpassad och att det dubbelarbete som kan förekomma i nuvarande system kan förväntas minska. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december i år.

Fru talman! Det jag främst vill lyfta upp i mitt anförande, som också Björn von Sydow gjorde, är att regeringen i propositionen konstaterar att det finns möjlighet att undanta museijärnvägar och museijärnvägsfordon från krav på registrering. Så sent som i maj i år beslutade trafikutskottet och riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att se över möjligheten att undanta museijärnvägarna från krav på registrering. Glädjande, och kanske ovanligt snabbt hanterat, återkommer regeringen till detta redan i den proposition som nu behandlas.

Museijärnvägarna ger en värdefull kunskap om gammal järnvägsteknik. Det är viktigt inte bara kunskapsmässigt utan givetvis också både kulturellt och turistiskt. Vi i Alliansen och hela trafikutskottet tycker att det är viktigt att särskild hänsyn tas till museijärnvägarna eftersom de i

Prot. 2011/12:28
9 november

*Godkännande av
järnvägsfordon och
ansvar för underhåll*

huvudsak drivs ideellt, i de flesta fall under knappa ekonomiska omständigheter.

Jag känner samma oro som Björn von Sydow, och jag ska göra vad jag kan för att bevaka frågan om avgifterna.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §).

9 § Grönbok om distribution av audiovisuella verk i Europeiska unionen

Föredrogs
näringsutskottets utlåtande 2011/12:NU7
Grönbok om distribution av audiovisuella verk i Europeiska unionen
(KOM(2011)427).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

10 § Oförbrukade forskningsbidrag vid universitet och högskolor

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU5
Oförbrukade forskningsbidrag vid universitet och högskolor (skr.
2010/11:137).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.44 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.

JuU5 Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU13 Subsidiaritetsprövning av förslag till gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna

Prot. 2011/12:28
9 november

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

17 för res. 1

18 för res. 2

272 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

272 för utskottet

18 för res. 2

17 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 21 MP, 22 FP, 20 C,
17 KD

För res. 2: 1 MP, 17 V

Avstod: 16 SD, 1 -

Frånvarande: 15 S, 12 M, 3 MP, 2 FP, 3 C, 3 SD,
2 V, 2 KD

SoU3 Utredningar avseende vissa dödsfall

1. utskottet

2. res. 1 (MP)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

23 för res. 1

16 för res. 2

268 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

269 för utskottet

38 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 22 FP, 20 C, 16 SD, 1 V, 17 KD, 1 -

För res. 1: 22 MP, 16 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 3 MP, 2 FP, 3 C, 3 SD,
2 V, 2 KD

SoU4 Rättelser i alkohollagen (2010:1622)

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU3 Godkännande av järnvägsfordon och ansvar för underhåll
Kammaren biföll utskottets förslag.

NU7 Grönbok om distribution av audiovisuella verk i Europeiska unionen
Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU5 Oförbrukade forskningsbidrag vid universitet och högskolor
Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

2011/12:33 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella Kosovostyrkan (KFOR)

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 9 november

2011/12:98 Körförbud vid epilepsi

av *Börje Vestlund* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:99 Tillsynen av överförmyndare

av *Marianne Berg* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:100 Turkiets förtryck och krig mot kurderna

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:101 Hästforskningens framtid

av *Ingela Nylund Watz* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2011/12:102 Sveriges position i förhandlingarna under Durbanmötet

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:103 Finansiering av klimatåtgärder under Durbanmötet

av *Jacob Johnson* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 november.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2011/12:28
9 november

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 9 november

2011/12:111 Misskötsel av privata vårdboenden

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:112 Rovdjursinformation

av *Ann-Kristine Johansson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:113 Villkoren för utländsk arbetskraft

av *Johan Andersson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 november.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 8 november

2011/12:69 Åtgärder mot stick- och skärskador i vården

av *Ann Arleklo* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:70 Sudans delande och fokuserat bistånd

av *Ulf Nilsson* (FP)

till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

2011/12:81 Valen i Demokratiska republiken Kongo

av *Abir Al-Sahlan* (C)

till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

den 9 november

2011/12:66 Ansvar för behandling av spelberoende

av *Eva Olofsson* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:88 Ledsagning enligt LSS

av *Eva Olofsson* (V)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:89 Dubbelt boende för statsråd och andra

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till finansminister Anders Borg (M)

2011/12:90 Rökfria miljöer

av *Nina Lundström* (FP)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:91 Reglerna för Natura 2000-områden

av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:93 Miljökonsekvenser av ökad stridsövningsverksamhet

av *Anita Brodén* (FP)
till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2011/12:94 Legitimation för lärare på särskolan

av *Per Lodenius* (C)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:95 Polisens resursanvändning inom it-området

av *Roger Haddad* (FP)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:96 Ökad kvävegödsling av skogen

av *Helena Leander* (MP)
till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:97 Hemvärnets utbildningsgrupper

av *Åsa Lindestam* (S)
till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2011/12:98 Byggstart för motorvägsdel Dällebo–Hester på riksväg 40

av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2011/12:99 Blankning

av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:101 Elområden

av *Hans Hoff* (S)
till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2011/12:102 Förlust av arbetstillfällen i Falun

av *Roza Güclü Hedin* (S)
till näringsminister Annie Lööf (C)

2011/12:103 Naturreservat

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:105 Dalapolisens länskommunikationscentral

av *Roza Güclü Hedin* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 november.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 10.44 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Val av ställföreträdande justitieombudsman	1
2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
4 § Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder	2
Justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU5	2
Anf. 1 MATTIAS JONSSON (S)	2
Anf. 2 JOHAN LINANDER (C)	3
Anf. 3 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	4
(Beslut fattades under 11 §.)	5
5 § Subsidiaritetsprövning av förslag till gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna	5
Justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU13	5
Anf. 4 KENT EKEROTH (SD)	5
Anf. 5 LENA OLSSON (V)	7
Anf. 6 ANNA WALLÉN (S)	7
Anf. 7 JOHAN LINANDER (C)	8
Anf. 8 EWA THALÉN FINNÉ (M)	10
Anf. 9 LENA OLSSON (V) replik	11
Anf. 10 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik	12
Anf. 11 LENA OLSSON (V) replik	12
Anf. 12 EWA THALÉN FINNÉ (M) replik	12
Anf. 13 ROGER HADDAD (FP)	13
Anf. 14 CAROLINE SZYBER (KD)	14
(Beslut fattades under 11 §.)	15
6 § Utredningar avseende vissa dödsfall	16
Socialutskottets betänkande 2011/12:SoU3	16
Anf. 15 AGNETA LUTTROPP (MP)	16
Anf. 16 EVA OLOFSSON (V)	16
Anf. 17 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	18
Anf. 18 METIN ATASEVEN (M)	18
Anf. 19 EVA OLOFSSON (V) replik	19
Anf. 20 METIN ATASEVEN (M) replik	20
Anf. 21 EVA OLOFSSON (V) replik	20
Anf. 22 METIN ATASEVEN (M) replik	20
Anf. 23 AMINEH KAKABAVEH (V)	20
Anf. 24 METIN ATASEVEN (M) replik	22
Anf. 25 AMINEH KAKABAVEH (V) replik	22
Anf. 26 METIN ATASEVEN (M) replik	23
Anf. 27 AMINEH KAKABAVEH (V) replik	23
Anf. 28 ANDERS ANDERSSON (KD)	24
(Beslut fattades under 11 §.)	24
7 § Rättelser i alkohollagen (2010:1622)	24

Socialutskottets betänkande 2011/12:SoU4	24	Prot. 2011/12:28
(Beslut fattades under 11 §.).....	24	9 november
8 § Godkännande av järnvägsfordon och ansvar för underhåll.....	25	
Trafikutskottets betänkande 2011/12:TU3	25	
Anf. 29 BJÖRN VON SYDOW (S)	25	
Anf. 30 LOTTA FINSTORP (M).....	26	
(Beslut fattades under 11 §).....	27	
9 § Grönbok om distribution av audiovisuella verk i Europeiska unionen	27	
Näringsutskottets utlåtande 2011/12:NU7	27	
(Beslut fattades under 11 §.).....	27	
10 § Oförbrukade forskningsbidrag vid universitet och högskolor.....	27	
Utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU5	27	
(Beslut fattades under 11 §.).....	27	
Ajournering.....	27	
Återupptagna förhandlingar	27	
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	27	
JuU5 Överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder	27	
JuU13 Subsidiaritetsprövning av förslag till gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna	28	
SoU3 Utredningar avseende vissa dödsfall	28	
SoU4 Rättelser i alkohollagen (2010:1622)	28	
TU3 Godkännande av järnvägsfordon och ansvar för underhåll.....	29	
NU7 Grönbok om distribution av audiovisuella verk i Europeiska unionen	29	
UbU5 Oförbrukade forskningsbidrag vid universitet och högskolor	29	
12 § Bordläggning.....	29	
13 § Anmälan om interpellationer.....	29	
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	30	
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	30	
16 § Kammaren åtskildes kl. 16.06.....	32	

